



**AZERBAYCAN’DA
HİZMET SUNANLARA YÖNELİK
PSİKOSOSYAL DESTEK EĞİTİMİ İLE
GAZİLERİN GÜÇLENDİRİLMESİ PROJESİ**

RAPOR

HAZİRAN 2022

ANKARA



Bu Proje TOPLUMSAL GELİŞİM MERKEZİ EĞİTİM VE SOSYAL DAYANIŞMA DERNEĞİ (TOGEMDER) tarafından ANKARA ÜNİVERSİTESİ işbirliği ile yürütülmüştür.

Projede Yer Alan Kurumlar*

Ankara Ticaret Odası (ATO) , Gürsel BARAN, Başkan

Ankara Üniversitesi, Prof. Dr. Necdet ÜNÜVAR, Rektör

Azerbaycan İcbari Tıbbi Sigorta Kurumu, Zaur ALİYEV, Başkan

Azerbaycan Tıbbi Arazi Birimlerinin İdare Edilmesi Birliği (TABİB), Vügar GURBANOV, Başkan

T.C. Azerbaycan Türkiye Büyükelçiliği, Doç. Dr. Cahit BAĞCI, Büyükelçi

T.C. Kültür Bakanlığı

TOGEMDER, İstanbul Mv., M. Belma Satır, İcra Kurulu Başkanı

Füsun Türken UYSAL, Yönetim Kurulu Başkanı

***Projede yer alan kurumlar alfabetik sırayla yazılmıştır.**



Proje Akademik Yürütücüsü ve Eğitimci: Prof. Dr. Emine ÖZMETE, Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dekanı, Sosyal Hizmet Bölümü Öğr. Üyesi

Proje Kurumsal İletişim Koordinatörü: Gaye YARDIMCI, ATO Genel Müdür

Projede Eğitim Verenler

Prof. Dr. Şennur KIŞLAK, Ankara Üniversitesi DTCTF Psikoloji Bölümü Başkanı

Ezgi Didem MERDAN YILDIZ, Ankara Üniversitesi DTCTF Psikoloji Bölümü

Gülru YEŞİLKANAT, Ankara Üniversitesi DTCTF Psikoloji Bölümü

Merve KOÇAK ÇAPKIN, Çankırı Karatekin Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Psikoloji Bölümü

Seda OKTAY, Ankara Üniversitesi DTCTF Psikoloji Bölümü

Pelin KARACA DİNÇ, Ankara Üniversitesi DTCTF Psikoloji Bölümü



AZERBAYCAN'DA HİZMET SUNANLARA YÖNELİK PSİKOSOSYAL DESTEK EĞİTİMİ İLE GAZİLERİN GÜÇLENDİRİLMESİ PROJESİ RAPOR

AMAÇ

Bu proje, Azerbaycan'da 2. Karabağ Savaşından zarar gören bireyleri, psikososyal destek sağlamak amacıyla sahada hizmet sunan meslek elemanlarına travma sonrası stres bozukluğu ve krize müdahale, kendine zarar vermenin önlenmesi gibi konularda eğitim vererek güçlendirmeyi amaçlamaktadır.

2020 Dağlık Karabağ Savaşı veya İkinci Karabağ Savaşı Dağlık Karabağ'da Türkiye destekli Azerbaycan ile Ermenistan ve onun desteklediği tanınmayan Dağlık Karabağ Cumhuriyeti arasında yaşanmış silahlı çatışmaları kapsamaktadır.

Çatışmalar 27 Eylül 2020 sabahı, Karabağ Savaşı (1988-1994) sonrasında kurulan temas hattında başlamış ve her iki taraf da askerî ve sivil kayıplar bildirilmiştir. Çatışmalar sonucu, Ermenistan ve Dağlık Karabağ Cumhuriyeti, sıkıyönetim ve topyekûn seferberlik ilan ederken, Azerbaycan ise 28 Eylül'de ilan edilen kısmi sıkıyönetim sonrası sokağa çıkma yasağı ve sınır hattı boyunca savaş hâli ilan etmiştir.

Dağlık Karabağ'ın ikinci en büyük şehri Şuşa'nın Azerbaycan kontrolüne geçmesi sonrası 9 Kasım 2020 tarihinde, Azerbaycan Cumhurbaşkanı İlham Aliyev ve Ermenistan başbakanı Nikol Paşinyan tarafından Ateşkes Antlaşması imzalanarak Dağlık Karabağ bölgesindeki tüm çatışmalara 10



Kasım 2020 tarihinde Moskova saati ile 00.00 itibarıyla son verildiği açıklanmıştır.

Azerbaycan askerleri, Ermenistan'ın 1990'lı yıllarda 3 yılda işgal ettiği toprakları, 27 Eylül 2020'de başlayan 2. Karabağ Savaşı'nda 44 günde kurtararak adeta kahramanlık destanı yazmıştır.

Azerbaycan'ın askerî ve diplomatik zaferi ile sonuçlanan savaşın ardından yeniden imar çalışmaları başlatılmış ve yerinden edilmiş on binlerce Azeri geri dönmeye başlamıştır. Savaş sonunda İlham Aliyev tarafından 10 Aralık 2020'de Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın da katılımıyla başkent Bakü'de geniş kapsamlı bir askerî geçit töreni düzenlenmiştir.

Azerbaycan Savunma Bakanlığı, 27 Eylül 2020'de başlayan ve 10 Kasım 2020'de Ermenistan'ın yenilgiyi kabul eden anlaşmaya imza atmasıyla sona eren savaştaki can kayıplarıyla ilgili açıklama yapmıştır:

Verilere göre savaşta 2 bin 908 asker şehit olmuştur. 94 sivil Azerbaycanlı hayatını kaybetmiştir. Gazilerin sayısı da yaklaşık o kadar olmuştur. Söz konusu operasyonda 5 kent merkezi, 4 kasaba ve 286 köy kurtarılmıştır. Ermenistan yenilgiyi kabul etmiş ve işgal altındaki Ağdam, Laçın ve Kelbecer illerini de boşaltacağını taahhüt eden anlaşmaya imza atmıştır.

Bu projede, Azerbaycan'da şehit olanların aileleri ile gazilere ve ailelerine psikososyal destek sunan meslek elemanlarının sahadaki çalışmalarını desteklemek üzere bu döneme özel olan travma sonrası stres bozukluğu ve krize müdahale konularında mesleki bilgi ve becerilerini artırmak amacıyla eğitimler verilerek; şehit ailelerinin ve gazileri güçlendirilmesi amaçlanmaktadır.



KAPSAM VE YÖNTEM

Bu proje, iki aşamalı planlanmaktadır.

Birinci aşamada:

Azerbaycan’da sahada psikososyal destek sunan meslek elemanlarına travma sonrası stres bozukluğu ve krize müdahale eğitiminin **online** olarak verilmiştir.

Eğitim verilecek gruba;

Öncelikle, psikolog, sosyal hizmet uzmanı ve psikiyatristler dahil edilmiştir.

Eğitimi verecek kişiler, Ankara Üniversitesi öğretim üyeleri arasından seçilmiştir. Online Eğitim Mart 2022 döneminde gerçekleştirilmiştir.

İkinci aşamada:

Azerbaycan’da sahada çalışan meslek elemanlarının online eğitim süreci tamamlandıktan sonra Azerbaycan’da 3 günlük bir atölye (workshop) çalışması yapılmıştır.

Atölye çalışmasına online eğitime katılan meslek elemanları katılmıştır. Atölye çalışmasında grup olarak çalışmalar yapılmış, vaka analizleri gerçekleştirilmiş, aynı zamanda meslek elemanlarının kendi mesleki dayanıklılıkları için de güçlendirme çalışması yapılmıştır.

Atölye çalışması sonucunda eğitime katılanlara “**KATILIM BELGESİ**” verilmiştir.



AZERBAIJAN'DA HİZMET SUNANLARA YÖNELİK EĞİTİMİN PLANLANMASI VE YÜRÜTÜLMESİ

Projede aşağıdaki aşamalar uygulanmıştır.

- 1.Sahada görev yapanların/hizmet sunanların ve eğitime dahil olacakların sayısının belirlenmesi
- 2.Hizmet sunanların gruplara ayrılarak eğitime dahil edilmesi
- 3.Eğitime başlamadan önce hizmet sunanlar ile gruplar halinde ön toplantıların yapılması
- 4.Her bir grup için Ankara Üniversitesi tarafından (10 kişilik ekip) eş zamanlı “Travma Sonrası Stres Bozukluğu ve Krize Müdahale ” eğitiminin online olarak verilmesi (online bağlantı linki Ankara Üniversitesi tarafından sağlanmıştır)
- 5.Bu eğitimlerin Mart 2022 ayı için planlanması
- 6.Uygun görülen tarihte Azerbaycan’a yapılacak ziyaret ile eğitim alan gruplarla buluşmanın gerçekleşmesi ve atölye çalışmasının gerçekleşmesi
7. Eğitim alan meslek elemanlarına katılım belgelerinin verilmesi
8. Atölye çalışmasının açılışında ya da kapanışında protokol katılımı ile konferans yapılması
9. İhtiyaca göre, sahada görev yapan ve eğitim alan meslek elemanlarının çalışmalarının izlenmesi için Ankara Üniversitesi tarafından online yapılacak ara görüşmeler ile sahadaki vakalar konusunda danışmanlık verilmesi ile sürecin sonlanması
- 10.Azerbaycan’da sahada görev yapan meslek elemanlarını istihdam eden muhatap kurumun belirlenmesi



11.Azerbaycan’da eğitime katılabilecek olan meslek elemanlarının tespit edilmesi

12.Eğitim sürecinde, eğitim alacak grubun eğitime katılımını izleyecek bir koordinatörün ya da koordinatör grubun olması

UYGULAMA

Azerbaycan’da savaştan zarar gören bireylere ve ailelerine, psikososyal destek sağlamak amacıyla sahada hizmet sunan psikolog, sosyal hizmet uzmanı, psikiyatrist ve ilgili meslek elemanlarına travma sonrası stres bozukluğu, krize müdahale ve psikolojik ilkyardım konularında eğitim vererek; Azerbaycan’daki gazilerin ve yakınlarının güçlendirilmeleri amaçlanmaktadır. Böylece gazilere hizmet sunan meslek elemanlarına alanında uzman olan akademisyenler tarafından psikolojik ilk yardım, krize müdahale ve travma sonrası stres bozukluğu konularında eğitimler verilecektir. Bu proje, Azerbaycan’da sahada gazilere hizmet sunanlara yönelik kapsamlı bir krize müdahale eğitimi verilerek; mesleki gelişmenin sağlanmasını, sahadaki uygulamaların daha etkin hale gelmesini sağlamayı ve böylece gazilerin ve yakınlarının güçlendirilmesini amaçlamaktadır.

“TOGEM GAZİLERİN GÜÇLENDİRİLMESİ PROJESİ” sosyal sorunların çözümüne destek olacak yenilikçi girişimlerin geliştirilmesine yönelik toplumsal rehabilitasyonu hedefleyen bir eğitim projesidir.

Bu proje, Azerbaycan’da sahada gazilere ve yakınlarına hizmet sunanlara yönelik krize müdahale eğitimi verilmesini; mesleki gelişmenin sağlanmasını ve böylece gazilerin ve yakınlarının güçlendirilmesini kapsamaktadır. Mesleki bilgi ve becerilerinde gelişme ve bilgilerinde güncelleme sağlanmış olan sahada hizmet sunan meslek elemanlarının; gazilerin ruhsal, duygusal, sosyal ve



psikolojik iyilik durumlarının gelişmesine katkı sağlamaları ve güçlendirme çalışmalarını gerçekleştirmeleri mümkün olacaktır. Güçlendirmede gazilerin başa çıkma kapasitelerinin artırılması ve psikolojik onarma sürecini kolaylaştırmaları hedeflenmektedir. Güçlendirmede nihai hedef ise, gazilerin ve yakınlarının topluma katkı sağlayabilen, üretebilen, topluma katılabilen birer birey olmalarını desteklemektir.

Projede; hem (i) gazilere ve yakınlarına hizmet sunan meslek elemanları hem de (ii) gaziler ve yakınları olmak üzere iki grubun hedef kitle olması, projenin yaygın etkisini ve özgün değerini artırmaktadır.

Projenin, üç aşamada uygulanmıştır.

Birinci aşamada:

Azerbaycan yetkili kamu makamlarından elde edilen bilgilere göre eğitime dahil olacak sahada gazilere ve yakınlarına psikososyal destek hizmeti sunan meslek elemanlarına travma sonrası stres bozukluğu, psikolojik ilkyardım ve krize müdahale konularını kapsayan eğitim online olarak verilmiştir.. Eğitimin, kapsamı ve uzunluğu eğitime katılan meslek elemanlarının bilgi ihtiyacına dayalı olarak ortalama 25-30 saat verilmiştir. Eğitim verilecek gruba; Öncelikle, psikolog, sosyal hizmet uzmanı ve psikiyatristler dahil edilmiştir. Proje kapsamında sözü edilen eğitimi, Ankara Üniversitesi'nden alanında uzman ilgili öğretim üyeleri vermişlerdir.

İkinci aşamada:

Azerbaycan'da sahada gazilere ve yakınlarına psikososyal destek hizmeti sunan meslek elemanlarına online eğitim süreci tamamlandıktan sonra Azerbaycan'da 3 günlük bir atölye (workshop) çalışması Ankara Üniversitesi'nden eğitimi veren öğretim üyeleri tarafından yapılmıştır. Bu atölye çalışmasının amacı; küçük gruplarda yuvarlak masa sisteminde meslek elemanları ile vaka analizi



çalışması yapabilmek ve sahadaki konuları derinlemesine tartışabilmektir. Atölye çalışması sonucunda eğitime katılan meslek elemanlarına “Katılım Belgesi” verilmiştir.

Üçüncü aşamada:

Azerbaycan’da sahada gazilere ve yakınlarına psikososyal destek hizmeti sunan ve Ankara Üniversitesi tarafından verilen online eğitime katılan meslek elemanlarına bir süre sonra online olarak bir değerlendirme ve gözden geçirme toplantısı gerçekleştirilmiştir. Bu toplantıda sahadaki vakaların durumu ve gelişmeler değerlendirilmiştir.

Uygulama adımları;

1. Sahada görev yapanların/hizmet sunanların ve eğitime dahil olacakların sayısının belirlenmesi,
2. Hizmet sunanların sayıya bağlı olarak gruplara ayrılması, buna göre eğitime dahil edilmesi,
3. Eğitim programının oluşturulması,
4. Eğitim online bağlantı linkinin ve programının katılımcılar ile paylaşılması,
5. Eğitime başlamadan önce hizmet sunan meslek elemanları ile ön toplantıların yapılması,
6. Ankara Üniversitesi’nin alanında uzman öğretim üyeleri tarafından (10 kişilik ekip) “Krize Müdahale, Psikolojik İlk Yardım ve İntihar Önleme” eğitiminin online olarak verilmesi,
7. Bu eğitimlerin planlanan sürede tamamlanması
8. Eğitimler tamamlandıktan sonra Azerbaycan’a yapılacak ziyaret ile eğitim alan gruplarla buluşmanın gerçekleşmesi ve vaka analizleri konusunda atölye çalışmasının yapılması (3 günlük atölye çalışması),



9. Eğitim alan meslek elemanlarına katılım belgelerinin verilmesi,
10. Konferans/workshop ile vaka analizi çalışması yapılması ve sahadan geri bildirimler üzerinde çalışılması gibi adımlar yürütülmüştür.

Azerbaycan’da Hizmet sunanlara yönelik travma sonrası stres bozukluğu, krize müdahale, kendine zarar verme davranışlarının önlenmesi gibi konuları kapsayan eğitim programı aşağıdaki tabloda gösterilen konularda hazırlanmış ve uygulanmıştır.

Eğitim Katılımcılarına İletilecek Bağlantı Linki:

<https://eu.bbcollab.com/guest/ecc490a60fa04281a7d72063dcda2e2c>

EĞİTİM PROGRAMI	TARİH	SAAT (Türkiye)	SAAT (Azerbaycan)
EĞİTİM PROGRAMININ AÇILIŞI Açılış Konuşmaları Katılımcılar ile Tanışma	1 Mart 2022	14.00-14.30	15.00-15.30
EĞİTİM KONULARI	SÜRE		
1. Stres Yönetimi - Stresi tanımlama - Yaşam olayları ve travma sonrası stres bozukluğu - Stres ile başa çıkma yolları	1 Mart 2022 2.5 saat	14.30-17.00	15.30-18.00
2. Kriz ve Krize Müdahale Nedir? - Tanımı - Tetikleyiciler - Gelişimsel ve Durumsal Krizler - Kriz Tedavisinin Genel Özellikleri - Caplan Kriz Evreleri ve Kriz Modeli	2 Mart 2022 2.5 saat	9.30-12.00	10.30-13.00
3. Krizde Etik ve Diğer Mesleki İlkeler - Etik Konular - Öz Farkındalık - Gizlilik - Bilgilendirilmiş Onam - Empati ve Sempati Farklılığı (Örnekler). Empati yorgunluğu	2 Mart 2022 2.5 saat	14.00-16.30	15.00-17.30
4. Gazi ve Ailelerinin Psikolojik Durumları - Askeri Kültür - TSSB, öfke problemleri, alkol ve madde	4 Mart 2022 2.5 saat	9.30-12.00	10.30-13.00



kötüye kullanımı, travmatik beyin hasarı, tssb- depresyon ve sıklıkları -Genel Müdahaleler -Gazi Destek Birimleri, Sosyal Hizmetler, Psikoterapi Türleri (BDT, Kabul ve Kararlılık Terapisi, EMDR, Çözüm Odaklı Terapiler) -Vaka Örneği -Gazi Eş ve Çocuklarına Yardım -İkincil Travma -Çeşitli belirtiler			
5.Krize Müdahale Yolları -Müdahalede Genel Kurallar -Travma Görüşme İlkeleri -Yas Süreci/Yas Belirtileri (Organ kaybı, savaşta arkadaşlarını kaybetme) -Komplike Yas Süreci (suçluluk duyguları, intihar düşüncesi, maskeli yas...) -Yas Sürecini Destekleyici Yaklaşım -Farklı tedavi programları (psikoeğitim, nefes egzersizleri, imgelemde alıştırma, EMDR..)	4 Mart 2022 2.5 saat	14.00-16.30	15.00-17.30
6.ABC Krize Müdahale Modeli A-Uyumlu Terapötik İlişki -Rapport geliştirme -Özenli Davranış Becerileri -Göz teması, beden dili, dinleme, gözlem, soru sorma, açıklama, duygu yansıtma) B-Sorunu Belirleme -Tetikleyici olay -Bilişler, Duygular, İşlevsellik -Etik Kontroller (İntihar, organik konular, psikoz, madde kullanımı) -Terapötik Etkileşim (Psikoeğitim, güçlendirme, onaylama, yeniden anlamlandırma) C- Başa Çıkma -Yeni Başa Çıkma Davranışları Geliştirme -Destek Grupları	7 Mart 2022 2.5 saat	9.30-12.00	10.30-13.00
7. Madde Kötüye Kullanımına Bağlı Krizler -Alkol ve madde kötüye kullanımının sıklığı, nedenleri ve sonuçları -Alkol ve madde kötüye kullanımına eşlik eden psikolojik rahatsızlıklar -Travma mağdurlarında alkol ve madde	7 Mart 2022 2.5 saat	14.00-16.30	15.00-17.30



kötüye kullanımı (örn., gaziler, eski askerler) -Alkol ve madde kötüye kullanımına bağlı krizler ve müdahale - (CAGE Anketi) -Motivasyonel Görüşme Teknikleri			
8.İntiharda Risk Faktörleri ve Koruyucu Faktörler - <u>Risk Faktörleri</u> -İntihar Girişimleri, Tekrarlayan Girişimler -Psikopatoloji, önceki girişimler, dürtüsellik - Biyolojik Faktörler -Aile Öyküsü - Durumsal Semptomlar (sosyal izolasyon, ilaç, silaha ulaşılabilirlik) -Savaş ve Bağlantılı Travmalar - <u>Koruyucu Faktörler</u> -Güven, aile bağları, çevre, devlet desteği, inanç... -Acil Kriz Odası Uygulamaları/-Tedavi İlkeleri: Değerlendirme, Hastaneye Yatırma, Ayaktan İzleme)	9 Mart 2022	9.30-12.00	10.30-13.00
9. İntihar Düşüncelerini Sorgulamak -Müdahalede Temel İlkeler (İlişki kurma, terapötik görüşme, tanısallık değerlendirme, yakınlarla görüşme) -İntihar konuşulurken terapistin tutumu, izlediği yol -Ne zaman ve nasıl konuşulmalı? -Planların ciddiyet/risk düzeyini belirleme -Hatalı inançların sorgulanması, sistematik hataların bulunması -Ambivalan düşüncelerin yakalanması -Suçluluk ve öfke gibi duygularının ortaya çıkarılması -İkna edici örnek müdahaleler -İntihar Reddi Sözleşmesi	9 Mart 2022 2.5 saat	14.00-16.30	15.00-17.30
10. Hizmet Sunan Meslek Elemanlarında Tükenme -Verilen destekle bağlantılı ikincil Travmatik Stres -Bireysel stres kaynakları -Tükenmişliğin Belirtileri -Tükenmeyle Başa Çıkma yolları -Psikolojik Debriefing (Bilgilendirme) Yöntemi	11 Mart 2022 2.5 saat	14.00-16.30	15.00-17.30



AZERBAIJAN’DA HİZMET SUNANLARA YÖNELİK PSİKOSOSYAL DESTEK EĞİTİMİ İLE GAZİLERİN GÜÇLENDİRİLMESİ PROJESİ kapsamında yukarıda ifade edilen konular Ankara Üniversitesi’nin kullanmış olduğu Collabrate programı kullanılarak online olarak yürütülmüştür. Temel eğitim konuları tamamlandıktan sonra vaka analizlerini içeren atölye çalışması 11-13 Mayıs 2022 tarihlerinde Bakü’de gerçekleştirilmiştir.



AZERBAIJAN'DA HİZMET SUNANLARA YÖNELİK PSİKOSOSYAL DESTEK EĞİTİMİ İLE GAZİLERİN GÜÇLENDİRİLMESİ PROJESİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Proje raporunun bu bölümünde, Azerbaycan'da Hizmet Sunanlara Yönelik Psikososyal Destek Eğitimi İle Gazilerin Güçlendirilmesi Projesi kapsamında 1-15 Mart tarihleri arasında online olarak; 11-13 Mayıs tarihleri arasında yüzyüze gerçekleştirilen krize müdahale, psikolojik ilkyardım, kendine zarar verme/intihar ile ilgili bilgileri içeren Psikososyal Destek Eğitimi'ne katılan profesyonellerin memnuniyet düzeyleri açıklanmıştır. Bu bölüm, psikososyal destek eğitimi alan psikologların, psikiyatristlerin/doktorların ve sosyal hizmet uzmanlarının cinsiyet, yaş, meslek, sosyal hizmet alanında çalışma süresi, haftada hizmet sunulan kişi/aile sayısına ilişkin bilgileri kapsamaktadır. Bu raporda, psikososyal destek eğitimi alan profesyonellerin şu alanlardaki değerlendirmeleri ele alınmıştır:

- Sosyal hizmet uygulama ve hizmet sunma ile ilgili bilgi düzeylerine ilişkin değerlendirmeleri,
- Gaziler ve şehit yakınlarına hizmet sunma ile ilgili katıldığı eğitimde sunulan krize müdahale, psikolojik ilkyardım, kendine zarar verme/intihar ile ilgili bilgilerin kapsamının sahadaki uygulama bilgilerini geliştirmesi konusundaki değerlendirmeleri,
- Eğitimde kullanılan eğitim materyalleri ve dosyaların uygun ve yeterliliği hakkındaki değerlendirmeleri
- Eğitimi verenlerin katılımcılar ile iletişimi hakkındaki değerlendirmeleri



- Eğitimi verenlerin krize müdahale, psikolojik ilkyardım, kendine zarar verme/intihar ile ilgili konulara hakimiyetine ilişkin değerlendirmeleri,
- Eğitimin içeriğinde kullanılan örneklerin ve kapsamın gazi ve şehit yakınlarına psikososyal destek sunumu ile ilişkisi hakkındaki değerlendirmeleri,
- Eğitimin koordinasyonu ile ilgili teknik konular hakkındaki değerlendirmeleri

Bununla birlikte, profesyonellerin eğitime ilişkin genel görüşleri alınmıştır.

Çevrimiçi olarak hazırlanan soru formu, profesyonellere duyurulmuştur. Profesyonellerin gönüllülük esasına dayalı olarak ve onamları alınarak soru formunu cevaplamaları istenmiştir. Proje kapsamında eğitim alan profesyoneller toplam 71 kişidir. Soru formu online sistemde üç hafta açık kalmış, birkaç kez profesyonellere hatırlatma yapılmıştır. Çalışmaya toplamda 54 yanıt gönderilmiş olup değerlendirme çalışmaya katılan 54 profesyonelin yanıtları üzerinden yapılmıştır. Çalışmaya katılan profesyoneller psikososyal destek eğitimi alanların %76,06'sını temsil etmektedir.

Tablo 1. Çalışmaya katılan profesyonellerin cinsiyete göre dağılımı

Cinsiyet	Sayı	Yüzde
Erkek	11	20,4
Kadın	43	79,6
Toplam	54	100,0

Çalışmaya katılan profesyonellerin %79,6'sı kadın, %20,4'ü erkektir.



Tablo 2. Çalışmaya katılan profesyonellerin yaş aralığına göre dağılımı

Yaş Aralığı	Sayı	Yüzde
22-25	12	22,2
26-29	17	31,5
30-33	7	13
34-37	8	14,8
38-43	5	9,3
45-48	4	7,4
61	1	1,9
Toplam	54	100,0

Çalışmaya katılan profesyoneller en az 22, en fazla 61 yaşındadır. Katılımcıların yaş ortalaması 31,67'dir. Katılımcıların yaklaşık üçte biri (%31,5) 26-29 yaş aralığında olup, %22,2'si 22-25 yaş aralığında, %13'ü 30-33 yaş aralığında, %14,8'i 34-37 yaş aralığındadır.

Tablo 2. Çalışmaya katılan profesyonellerin mesleklerine göre dağılımı

Meslek	Sayı	Yüzde
Psikiyatrist/Doktor	3	5,6
Psikolog	42	77,8
Sosyal Hizmet Uzmanı	9	16,7
Toplam	54	100,0

Çalışmaya katılan profesyonellerin büyük çoğunluğu (%77,8) psikologdur. Katılımcıların %16,7'si sosyal hizmet uzmanlarından, %5,6'sı psikiyatrist/doktorlardan oluşmaktadır.



Tablo 3. Çalışmaya katılan profesyonellerin sosyal hizmet alanında çalışma süresine (yıl) göre dağılımı

Sosyal Hizmet Alanında Çalışma Süresi (Yıl)	Sayı	Yüzde
1 Yıl	13	24,1
2 Yıl	6	11,1
3 Yıl	2	3,7
4 Yıl	7	13
5 Yıl	5	9,3
6 Yıl	5	9,3
8 Yıl	4	7,4
9 Yıl	2	3,7
10 Yıl	2	3,7
13 Yıl	2	3,7
15 Yıl	1	1,9
16 Yıl	1	1,9
22 Yıl	1	1,9
25 Yıl	2	3,7
32 Yıl	1	1,9
Toplam	54	100,0

Çalışmaya katılan profesyonellerin sosyal hizmet alanında çalışma süresi 1 ile 32 yıl arasında değişmektedir. Ortalama çalışma süresi 6,39 yıldır. Katılımcıların yaklaşık dörtte biri (%24,1) sosyal hizmet alanında çalışmasının ilk yılındadır. Katılımcıların %11,1'i 2 yıldır, %3,7'si 3 yıldır, %13'ü 4 yıldır, %9,5'i 5 yıldır sosyal hizmet alanında çalışmaktadırlar. Katılımcıların büyük çoğunluğunun meslek yaşamının ilk yıllarında olduğu anlaşılmaktadır.



Tablo 4. Çalışmaya katılan profesyonellerin haftada hizmet sunulan kişi/aile sayısına göre dağılımı

Haftada hizmet sunulan kişi/aile sayısı	Sayı	Yüzde
0-4	8	14,8
5-8	10	18,5
10-14	10	18,5
15-18	6	11,1
20-25	9	16,7
30-35	9	16,7
50	2	3,7
Toplam	54	100,0

Çalışmaya katılan profesyonellerin haftada hizmet sunduğu kişi/aile sayısı 0 ile 50 arasında değişmekte olup; haftada ortalama 16,06 kişi/aileye hizmet sunulmaktadır. Katılımcıların %14,8'i haftada 0-4 kişiye/aileye, %18,5'i 5-8 kişiye/aileye, %18,5'i 10-14 kişiye/aileye, %11,1'i 15-18 kişiye/aileye, %16,7'si 20-25 kişiye/aileye, %16,7'si 30-35 kişiye/aileye, %3,7'si 50 kişiye/aileye hizmet sunmaktadır.

Tablo 5. Çalışmaya katılan profesyonellerin psikososyal destek eğitimine ilişkin farklı konularda görüş ve değerlendirmelerine göre dağılımı

Soru		Çok iyi	İyi	Ne iyi ne kötü	Kötü	Çok Kötü	Toplam
Sosyal Hizmet uygulama ve hizmet sunma ile ilgili bilgi düzeyinizi genel olarak nasıl değerlendirirsiniz?	Sayı	13	33	8	0	0	54
	Yüzde	24,1	61,1	14,8	0	0	100
Gaziler ve şehit yakınlarına hizmet sunma ile ilgili katıldığınız eğitimde	Sayı	19	31	4	0	0	54



sunulan krize müdahale, psikolojik ilkyardım, kendine zarar verme/intihar ile ilgili bilgilerin kapsamı sahadaki uygulama bilginizi geliştirecek düzeyde iyi miydi?	Yüzde	35,2	57,4	7,4	0	0	100
Eğitimde kullanılan eğitim materyalleri ve dosyalar uygun ve yeterli miydi?	Sayı	19	30	4	1	0	54
	Yüzde	35,2	55,6	7,4	1,9	0	100
Eğitimi verenlerin katılımcılar ile iletişimi iyi miydi?	Sayı	30	23	1	0	0	54
	Yüzde	55,6	42,6	1,9	0	0	100
Eğitimi verenlerin krize müdahale, psikolojik ilkyardım, kendine zarar verme/intihar ile ilgili konulara hakimiyeti iyi miydi?	Sayı	23	29	2	0	0	54
	Yüzde	42,6	53,7	3,7	0	0	100
Eğitimin içeriğinde kullanılan örneklerin ve kapsamın gazi ve şehit yakınlarına psikososyal destek sunumu ile ilişkisi iyi miydi?	Sayı	24	30	0	0	0	54
	Yüzde	44,4	55,6	0	0	0	100
Eğitimin koordinasyonu ile ilgili teknik konulardan memnuniyet düzeyiniz nedir?	Sayı	21	30	3	0	0	54
	Yüzde	38,9	55,6	5,6	0	0	100

Çalışmaya katılan profesyonellerin yarısından fazlası (%61,1) sosyal hizmet uygulama ve hizmet sunma ile ilgili bilgi düzeyini iyi olarak değerlendirirken, yaklaşık dörtte biri (%24,1) çok iyi olarak değerlendirmektedirler.



Çalışmaya katılan profesyonellerin %57,4'ü gaziler ve şehit yakınlarına hizmet sunma ile ilgili katıldığı eğitimde sunulan krize müdahale, psikolojik ilkyardım, kendine zarar verme/intihar ile ilgili bilgilerin kapsamının sahadaki uygulama bilgilerini geliştirecek düzeyde iyi olarak değerlendirirlerken %35,2'si çok iyi olarak değerlendirmektedirler.

Çalışmaya katılan profesyonellerin %55,6'sı eğitimde kullanılan eğitim materyalleri ve dosyaların uygun ve yeterli oluşunu iyi olarak değerlendirirlerken, %35,2'si çok iyi olarak değerlendirmektedirler.

Çalışmaya katılan profesyonellerin %42,6'sı eğitimi verenlerin katılımcılar ile iletişimini iyi olarak değerlendirirlerken, %55,6'sı çok iyi olarak değerlendirmektedirler.

Çalışmaya katılan profesyonellerin %53,7'si eğitimi verenlerin krize müdahale, psikolojik ilkyardım, kendine zarar verme/intihar ile ilgili konulara hakimiyetini iyi olarak değerlendirirlerken, %42,6'sı çok iyi olarak değerlendirmektedirler.

Çalışmaya katılan profesyonellerin %55,6'sı eğitimin içeriğinde kullanılan örneklerin ve kapsamın gazi ve şehit yakınlarına psikososyal destek sunumu ile ilişkisini iyi olarak değerlendirirlerken, %44,4'ü çok iyi olarak değerlendirmektedirler.

Çalışmaya katılan profesyonellerin %55,6'sı eğitimin koordinasyonu ile ilgili teknik konulardan memnuniyetini iyi olarak değerlendirirlerken, %38,9'u çok iyi olarak değerlendirmektedirler.



Eğitime İlişkin Genel Görüşler

Azerbaycan'da Hizmet Sunanlara Yönelik Psikososyal Destek Eğitimi İle Gazilerin Güçlendirilmesi Projesi kapsamında eğitime katılan psikiyatrist, psikolog ve sosyal hizmet uzmanları eğitimde konuların iyi bir şekilde açıklandığını, içeriğin kapsamlı olduğunu ve sürecin verimli geçtiğini belirtmektedirler. Katılımcılar eğitimden memnuniyetlerini belirterek teşekkürlerini iletmışlerdir. Bu tür eğitimlerin devam etmesini istemektedirler.

Bu süreçten sonra düzenlenecek eğitimlerde eğitim materyallerinin paylaşılmasını ve uygulamaya dayalı vaka örneklerinin daha fazla anlatılmasını ve rol play yapılarak örneklerin sayısının artmasını talep etmektedirler.

